

Asia: VN/34515/2024

Kommentointipyyntö: Sivistyksestä suunta Suomelle - Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio vuoteen 2040

1. Suomi on sivistyksen, demokratian ja tieteen vapauden edelläkävijä.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

-

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

Akateemisen ja tieteen vapauden sekä tutkimus- ja opetustyön riippumattomuuden vahvistamiseksi esitetään lainsäädännön uudistamistarpeiden selvitystä. Me emme tunnista näihin asioihin liittyviä ongelmia ammattikorkeakouluissa. Näin ollen toimenpidesuositus näyttää turhalta.

Tieteellisten seurain valtuuskunnan toimintojen ja rahoituksen ajantasaistaminen vaikuttaa kohtuullisen pieneltä toimenpidesuositukselta suhteessa muihin esityksiin.

2. Koulutus kuuluu kaikille ja mahdollisuuksia lisätään erityisesti nuorille.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

-

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

3 vain osittain

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

Korkeakoulutettujen osuuden nostaminen 60 prosenttiin nuorista ikäluokista on välttämätöntä. Hyvä, että asia on nostettu selkeäksi tavoitteeksi.

Nuorten siirtymisessä toiselta asteelta korkeakoulutukseen liittyen ammatillisen tutkinnon suorittaneilla on tapa olla ensin jokunen vuosi töissä. Mahdollisten tuki- ja ohjausjärjestelmien tulisi huomioida tämä.

Läsnä- ja etäopiskelun periaatteet sekä tekoälyn hyödyntämissuositus ovat kaksi erillistä toimenpidettä. Ne tulisi erottaa toisistaan.

Toimenpiteissä esitetään yhteisten periaatteiden tai viitekehysten luomista. Ne tulevat vaatimaan paljon työtä ja niiden tuottama lisäarvo jää helposti hyvin vähäiseksi, joten kyseisistä toimenpiteistä voisi luopua.

Jatkuvan oppimisen rahoitus tulee uusia, kuten toimenpiteissä esitetään. Osittain julkisesti tuettu opintopisteiden tuottamiseen pohjautuva malli ohjaa jatkuvan oppimisen tarjontaa yhteiskunnallisen tarpeen osalta väärään suuntaan. Jatkuva oppiminen pitäisi voida tuottaa markkinalähtöisesti, ja mahdolliset tuetut jatkuvan oppimisen toteutukset tulisi rahoittaa muuta reittiä kuin korkeakoulujen rahoituskehyksestä rahoitusmallin kautta, esimerkiksi Jotpan tai ministeriöiden suorarahoituksella.

Laaja-alaisista tutkinto-ohjelmista on heikkoja kokemuksia ammattikorkeakoulujen perustutkinnoissa. On vaikea nähdä, mitä hyötyä niillä olisi saavutettavissa työmarkkinoiden osaajatarpeen kannalta.

Lyhyttutkinnoille ei ole noussut tarvetta työelämästä, joten on vaikea nähdä, mihin niitä tarvitaan. Esitys lyhyttutkinnoista reittinä korkeakoulutukseen vaikuttaa aivan liian jämerältä toimenpiteeltä pienen ongelman ratkaisemiseen. Samaten jatkuvan oppimisen toteuttaminen ei vaadi lyhyttutkintoa, jos sellaisille ei ole työmarkkinatarvetta. Jos lyhyttutkintoselvitys halutaan tehdä, se kannattaisi suunnata selkeyttämään mahdollisten lyhyttutkintojen roolia osana tutkintokokonaisuutta.

3. Luovat osaajat ja kunnianhimoinen tutkimustoiminta uudistavat yhteiskuntaa.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

-

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

On erinomaista, että tavoitteeksi on otettu tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituslain mukaisten toimien jatkaminen kohti vuotta 2040. Samalla toimin tulisi ottaa mukaan innovaatiotoiminta.

Vieraskielisen koulutuksen haku- ja valintamenettelyjen yhdenmukaistaminen ei ole kaikilta osiltaan tarkoituksenmukaista. Eri maissa on erilaiset ajoitukset, milloin toiselta asteelta valmistuneet hakevat jatko-opintopaikkoja. Suomalaisen hakujärjestelmän tulisi varmistaa järjestelmän joustavuus ja tehokas päätöksenteko.

4. Rohkea uudistuminen rakentaa tulevaisuuden osaamista: korkeakoulujen erikoistuminen ja yhteistyö vahvistuvat.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

On hyvä, että ammattikorkeakoulujen merkitystä T&K-toiminnassa halutaan kasvattaa. Samalla on syytä huomata, että yliopistojen lisäksi myös ammattikorkeakoulut tuottavat uutta tietoa. Asia on myös sikäli merkityksellinen, että seuraavassa pääkappaleessa viitataan siihen, että merkittävin osuus julkisista T&K-panostuksista tullaan käyttämään korkeakoulujen uutta luovaan T&K-toimintaan. Nyt esitetyllä tavalla voidaan tulkita, että nuo panostukset kohdentuisivat vain yliopistoille.

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

Digitaalisen kehityksen tärkeimmäksi ohjenuoraksi tulisi ottaa kustannustehokkuuden lisääntyminen. Viimeaikaisissa hankkeissa tuo puoli ei ole korostunut, vaan on synnytetty ratkaisuita, jotka ovat aiempaa kalliimpia sekä yhteiskunnallisesti että yksittäiselle korkeakoululle.

Korkeakoulujen välisten konsernirakenteiden lisäksi tulisi huomioida myös strategisissa yhteistyörakenteissa tapahtuva kehitys. Ylipäätään korkeakoulujärjestelmän kehittämisen

ohjenuorana tulisi olla sekä kotimaassa että eurooppalaisessa viitekehyksessä kustannustehokkuuden korostuminen, jotta julkinen panostus kohdentuisi ensisijaisesti vaikuttavaan koulutukseen ja TKI-työhön.

5. Kohti kasvua: korkeakoulutuksen ja tutkimuksen rahoitus monipuolistuu.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

On syytä huomioida visiossa, että myös ammattikorkeakoulut tekevät uutta luovaa T&K-toimintaa.

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

Emme tunnista, mistä nousee tarve laadunarvioinnin merkittävään uudistukseen. Nykyinen kehittävä arviointi tukee korkeakoulujen toiminnan pitkäjänteistä kehittämistä.

Vision tavoitteiden ja toimenpidesuositusten kokonaisuus

6. Puuttuuko vision tavoitteista ja toimenpidesuosituskokonaisuudesta jotain olennaista? Tulisiko jokin osa alue priorisoida tai poispriorisoida?

Tilannekuvassa nostetaan esille yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen muodostamat konsernirakenteet. Siinä voisi mainita myös vapaaehtoisen strategisen yhteistyön, jolla on esimerkiksi Turussa jo saatu aikaan merkittävää hyötyä.

Tilannekuvassa mainitaan tarve varmistaa ensikertalaisten hakijoiden nykyistä parempi pääsy korkeakoulutukseen. Tämä tavoite on sinänsä kannatettava, mutta nykyinen ohjausjärjestelmä toimii osittain heikosti. Nykyisellä tavalla hakupainealojen aloittajien ikä ja ensikertalaisten määrä niissä on kasvanut, mutta samalla se on synnyttänyt aiempaa suuren joukon nuoria, jotka eivät ota vastaan mitään opiskelupaikkaa tähdätessään vain unelma-alalleen. Jos ensikertalaisuus kohdistuisikin siihen, onko henkilöllä aiempi tutkinto, se tukisi nuorten nopeampaa siirtymistä korkeakoulutukseen, kun korkeakoulupaikan vastaanotto ei olisi poissulkeva kriteeri.

Vision kokonaisuus ja muut osiot

7. Mahdolliset kommentit vision tilannekuvaan liittyen

Korkeakouluopiskelijoiden profiili on jo muuttunut ja tulee muuttumaan merkittävästi. Ammatillisen toisen asteen suorittaneiden, kansainvälisten opiskelijoiden ja erilaisten oppimisvaikeuksiin liittyvän

diagnoosin saaneiden opiskelijoiden osuus tulee lisääntymään. Tämä vaatii merkittävästi nykyistä enemmän ohjaus- ja tukiresursseja.

8. Miten arvioisit visiota ja sen toimenpiteitä kokonaisuutena

Visio on oikean suuntainen ja kohtuullisen kunnianhimoinen. Sen toimenpiteet ovat kuitenkin osittain irrallisia itse visiosta, ja ne tuntuvat muodostavat oman erillisen visionsa.

9. Muut kommentit

Korkeakoulutuksen vaikuttavuuden keskeinen kysymys ovat riittävät resurssit koulutustehtävään. Jokainen mahdollinen leikkaus rahoituskehyksiin tulee vaikuttamaan merkittävästi opiskelijoiden saamaan opetukseen ja tukeen. Ilman opetusta ja tukea opiskelijoiden läpimenoprosentti valmistuvien osaamistaso saattavat laskea merkittävästi; vähintään joudutaan pohtimaan, pyritäänkö tuottamaan 60 prosentille ikäluokasta tutkinto vai 60 prosenttia ikäluokasta osaaviksi asiantuntijoiksi. Tilanne on jo nykyisellä tasolla kestävä, joten riittävän rahoituskehysten varmistamisen tulisi olla vision keskeinen tavoite.

Taatila Vesa
Turun ammattikorkeakoulu Oy